

Μουσείο Οδοντιατρικής

Η Ιστορική Εξέλιξη της Οδοντιατρικής Έδρας από τον 18^ο αι. έως και σήμερα

Οδοντιατρική Σχολή Ε.Κ.Π.Α.

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΜΑΥΡΟΜΑΤΗΣ1, ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΑΚΗΣ1, ΜΑΡΙΝΑ-ΦΑΝΟΥΡΙΑ ΚΑΡΑΜΠΛΙΑ1, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΑΣ2
1ΦΟΙΤΗΤΗΣ-ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΚΠΑ
2ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΠΑ-ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΚΠΑ

1) Εισαγωγή: Η βιομηχανική επανάσταση επηρέασε αποφασιστικά πολλές εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας και ιδιαίτερα την Τέχνη και την Επιστήμη. Σαφέστατα και η Οδοντιατρική δεν θα μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση. Οι επιστημονικές και μηχανολογικές καινοτομίες συνεχίζουν και σήμερα να εξελίσσουν την οδοντιατρική έδρα, η ιστορία της οποίας ξεκίνησε το 1746, όταν ο Pierre Fauchard παρουσιάζει για πρώτη φορά την καθιστή θέση του ασθενούς με τη χρήση έδρας, ως απαραίτητο μέσο άσκησης της οδοντιατρικής πράξης.

2) Σκοπός: Η μελέτη και παρουσίαση της εξέλιξης των ιδιαίτερων και καινοτόμων χαρακτηριστικών της οδοντιατρικής έδρας.

3) Υλικό-Μέθοδος: Χρησιμοποιήθηκαν οι τεχνικές της ιστορικής έρευνας για τη συλλογή, ανάλυση, επεξεργασία και ερμηνεία του βιβλιογραφικού υλικού και αξιοποιήθηκαν πληροφορίες από εκθέματα του Μουσείου Ιστορίας και του Μουσείου Τμήματος Οδοντιατρικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

4) Αποτελέσματα-Συμπεράσματα: Ο Pierre Faushard, γνωστός για έργο του “*Le Chirurgien dentiste, ou Traité des dents*” απορρίπτει την μέχρι τότε ευρέως διαδεδομένη πρακτική της τοποθέτησης του ασθενούς στο πάτωμα κατά την οδοντιατρική πράξη και προτείνει μια αναπαυτική πολυθρόνα με μαξιλάρι, το οποίο έχει τη δυνατότητα να προσαρμόζεται στην κεφαλή του ασθενούς για να βελτιώνει τη θέση του, τόσο για τη δική του άνεση, όσο και για τη διευκόλυνση του θεράποντα στην τέλεση των οδοντιατρικών πράξεων. Στη συνέχεια έγιναν προσπάθειες, ακολουθώντας και εξελίσσοντας αυτή την καινοτομία του Pierre Fauchard, προσθήκης προσκεφάλου σε κοινότητες καρέκλες που χρησιμοποιούνταν από οδοντιάτρους. Το πρώτο προσκέφαλο, αρχικά εκτελούσε μόνο προσθοπίσθιες κινήσεις, αλλά σταδιακά τροποποιήθηκε ώστε να επιτρέπει κίνηση προς όλες τις κατευθύνσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πρώτη γνωστή οδοντιατρική έδρα στην Αμερική, η οποία προέκυψε από την τροποποίηση μιας απλής καρέκλας τύπου Windsor, με χαμηλή πλάτη. Ο οδοντίατρος Josiah Flagg το 1790 προσέθεσε σε αυτή προσκέφαλο, και αύξησε το πλάτος του βραχίονα για την τοποθέτηση των εργαλείων, βελτιώνοντας αισθητά τόσο την άνεση του ασθενούς, όσο και την αποδοτικότητα του οδοντιάτρου. Σχεδόν 40 χρόνια μετά, το 1832, ο Άγγλος James Snell δημιουργεί την πρώτη λειτουργική οδοντιατρική έδρα με δυνατότητα μερικής ανάκλισης της πλάτης, περιορισμένη ρύθμιση του ύψους του καθίσματος μέσω μοχλού και στήριγμα για τα πόδια σταθεροποιούμενο στο πάτωμα. Αυτές οι καινοτόμες προσθήκες, προσέφεραν μεγάλη διευκόλυνση σε ασθενή και οδοντίατρο, εφόσον επέτρεπαν να διατηρούν αμφότεροι καταλληλότερη εργονομικά θέση καθ’ όλη τη διάρκεια της επέμβασης.

Η καρέκλα που τροποποίησε και χρησιμοποίησε ο J. Flagg (1790-1812). Η λειτουργική έδρα που κατασκεύασε ο J. Snell (1832).

Το 1859, ο Justus Ask κατασκεύασε μια οδοντιατρική έδρα, όπου μέσω ενός μηχανισμού επέτρεπε την ενιαία προσθοπίσθια ανάκλιση ολόκληρης της έδρας και του στηρίγματος των ποδιών ανάλογα με τις ανάγκες τις εκάστοτε οδοντιατρικής εργασίας. Λίγα χρόνια αργότερα, το 1868, ο James Beal Morrison δημιουργεί μία πρωτότυπη έδρα, που έχει τη δυνατότητα να κινηθεί προς όλες τις κατευθύνσεις

Η έδρα του James Beal Morrison

Ριζική αλλαγή για την εποχή αποτέλεσε η έδρα του Wilcerson το 1877, η οποία σχεδιάστηκε για δεξιόχειρες και αριστερόχειρες οδοντιάτρους και διέθετε ποδοκίνητο υδραυλικό σύστημα για τη ρύθμιση του ύψους. Ο μηχανισμός αυτός παρατηρείται στις οδοντιατρικές έδρες που φιλοξενούνται στο Μουσείο του Τμήματος Οδοντιατρικής και του Μουσείου Ιστορίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Με τη βοήθεια του υδραυλικού μηχανισμού, η δύναμη που ασκείται σε έμβολο μικρής επιφάνειας από την κίνηση του ποδομοχλού μεταφέρεται σε δεύτερο έμβολο μεγαλύτερης επιφάνειας μέσω ενός ρευστού (συνήθως νερό ή λάδι), με τελικό αποτέλεσμα την κάθετη κίνηση της οδοντιατρικής έδρας και κατ’ επέκταση του ασθενούς.

Κατασκευή της εταιρίας Super Amazon χρονολογείται στο δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα και διαθέτει υδραυλικό μηχανισμό ρύθμισης του ύψους της. (Έκθεμα Μουσείου Ιστορίας ΕΚΠΑ)

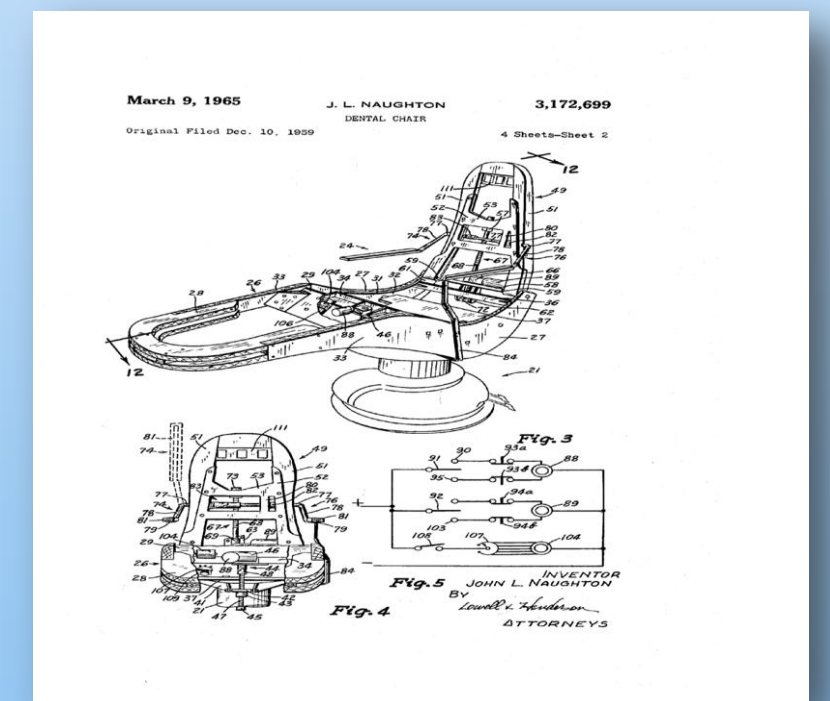
Ξύλινη υδραυλική πολυθρόνα του οίκου κατασκευής πολυθρόνων για κουρεία Theodore Kochs στο Σικάγο. Αυτή είναι μια από τις πρώτες οδοντιατρικές έδρες της Ελλάδας και χρονολογείται στα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Ανήκε στον Οδοντίατρο Γιώργο Πάμπανο ο οποίος είχε σπουδάσει στο Παρίσι. (Έκθεμα Μουσείου Ιστορίας ΕΚΠΑ)

Υδραυλική έδρα Ritter (Έκθεμα Μουσείου Οδοντιατρικής ΕΚΠΑ)

Η αντικατάσταση των ποδοκίνητων αυτών συστημάτων με ηλεκτρικά, το 1924, λειτούργησε καταλυτικά στην εξέλιξη της οδοντιατρικής έδρας όπως την γνωρίζουμε σήμερα και διευκόλυνε σε μεγάλο βαθμό την οδοντιατρική πράξη. Ο πρόγονος της σύγχρονης οδοντιατρικής έδρας, από σχεδιαστική άποψη, ήταν δημιουργία του John Naughton το 1958, ο οποίος παρουσίασε ηλεκτροκίνητη έδρα διαχωρίζοντας τις κινήσεις της πλάτης που είναι πλήρως ανακλινόμενη και του καθίσματος που το μήκος του φτάνει ως τα πόδια, προσφέροντας στήριξη και άνεση στον ασθενή. Αυτός ο καινοτόμος σχεδιασμός επέτρεψε στον οδοντίατρο να εργάζεται σε καθιστή θέση, ενώ έως τότε η ρύθμιση του ύψους στην πλειοψηφία των εδρών απαιτούσε από τον θεράποντα να εργάζεται όρθιος, και στο σώμα του ασθενούς να βρίσκεται σε ευθεία θέση, σαφώς ιδανικότερη για τις οδοντιατρικές επεμβάσεις. Σταδιακές βελτιώσεις στην έδρα του Naughton προσέφεραν επίσης, τη δυνατότητα εξάσκησης της οδοντιατρικής “τεσσάρων χεριών”.

Προσεγγίζοντας πλέον τη σύγχρονη εποχή, οι μετατροπές στην κατασκευή οδοντιατρικών εδρών επικεντρώθηκαν περισσότερο στα εργονομικά χαρακτηριστικά τους, επιτυγχάνοντας μείωση της δυσφορίας του ασθενούς και την καλύτερη προσβασιμότητα στη στοματική κοιλότητα από τον οδοντίατρο.

Τα σχέδια του J. Naughton

Βιβλιογραφία:

- Glenner R.A. *The Dental Office: A Pictorial History*. Missoula: Pictorial Histories Publ. 1984.
- Glenner R.A. How it Evolved: the modern reclining dental chair. *J. Hist. Dent.* 1996; 44(3):122-124.
- Glenner R.A. How it Evolved: The dental chair – early development. *J. Hist. Dent.* 2000; 48(1):21-24.;
- Nixon G.S. Development of the dental chair. *Dent Update.* 1975 Mar-Apr;2(2):70-3.
- www.museum.dent.uoa.gr